

O nekim zadacima ribarstva u Makedoniji

Ribljom proizvodnjom u Makedoniji do oslobođenja uglavnom je ravnao Beograd, odnosno od 1941. godine Sofija. Beogradske i sofijske pijace su određivale cene i skoro sva riba, razume se boljeg kvaliteta išla je tamo. Čovek je dobivao utisak, osvrćući se na tu činjenicu, kao da narod Makedonije ne voli da jede ribu.

Ohridski ribari

Međutim stvar je izgledala malo drugačije. Siromašni, neorganizovani makedonski ribari privređujući individualno, razjedinjeno, pali su u mrežu kapitalističkog kreditiranja, koje su vršili bogati trgovci ovih prestonica. Kredit je bio potreban ribarima, a mogli su ga dobiti samo od ovih iskusnih lihvara, preko njihovih agencija, koje su bile svugde po većim lovištima Makedonije, kao na pr. Ohrid, Dojran, Struga i t. d. S druge strane opet, udaljenost skoro svih lovišta od saobraćajnih centara kao i nemanje bilo kakvih transportnih sredstava, dovodilo je ove trgovce u monopolski položaj u odnosu na domaće trgovce. Sitni domaći trgovci, koji su radili sa malim investicionim kapitalom nisu mogli da izdrže konkurenciju niti u prvom slučaju kreditiranja, niti su bili u stanju da plate velike troškove za prenos ribe. Zato je i ostajalo makedonskom narodu da jede ribu samo o praznicima sv. Nikola, Blagovesti i t. d. kada su mali seoski i gradski trgovci magarcima i konjima dolazili na lovišta i donosili ribu, koju je narod kupovao i po skupljoj ceni, jer običaj je da se o tim praznicima jede riba. Veliki potrošni centri nisu također mogli imati ribu redovno, pošto ići konjskom zapregom do Ohrida ili drugih lovišta i donositi ribu, osobito preko leta, za vreme velikih vrućina, bilo je besmisleno. Pored toga nemanje, kako u naseljenim centrima tako isto i u mestima glavnih lovišta, bilo kakvih ribarskih tržnica, preduzeća za preradu ribe, ledara i sl. postrojenja, koje bi služile tome cilju, prinuđivalo je ribare, da prodaju ribu ne

kako oni hoće već kako drugi hoće. A sve to činilo je ribu luksusnom hranom, hranom izvesnih praznika, a ne narodnom hranom, kakva bi trebala da bude. Beogradska i sofijska buržuazija međutim, da bi ukrasila svoje bogate trpeze ohridskom pastrmkom, plaćala je rado i luksusne cene.

Jezeru Makedonije, zajedno sa lovištima na Crnoj reci mogu da dadu blizu 2,000.000 kg ribe (statist. Bugarskog Min. poljoprivrede u 1943. god.), što bi značilo da bi samo sa ovih lovišta bilo osigurano za svakog stanovnika Makedonije cca 2 kg ribe godišnje. Dosađanja potrošnja iznosi jedva nekoliko grama (tačna statistika u tom pogledu nedostaje). Kada se uzmu u obzir i ostale reke i lovišta, kao na pr. Vardar, Bregalnica, Katlanovsko blato i dr. svakako bi ova količina bila dosta povećana. Uz to se mora imati u vidu da lov skoro nigde nije racionaliziran. Znači naši zadaci danas bi bili: racionalizacijom proizvodnje, organizacijom raspodjele i dostave ribe povisiti potrošnju do najvećeg stepena i ribu učiniti narodnom hranom. To će se najbolje postići u prvom redu boljom organizacijom ribara, načina iskorišćavanja voda, izradom vođenih i suhozemnih transportnih sretstava za brzi prenos ribe, izradom modernih ribarnica, koje će omogućiti da se riba za nekoliko dana primi i sačuva sveža, izradom modernih preduzeća za preradu ribe i t. d.

Ribare treba organizovati u radne kolektive ili radne zadruge, samo ni u kom slučaju ne u zadruge stare Jugoslavije, zadruge ribarskih trgovaca, koji su se trudili do krajnjih granica iskoristiti ne samo ribe nego zajedno s njima i ribare. Tako organizirane, u kolektive ili zadruge, ribare treba osloboditi zavisnosti od raznih ribarskih trgovaca-lihvara i postaviti pred njima planski zadatak povećanja ulova ribe do najvećih mogućnosti i usavršavanja dosadašnjih načina ribolova. Zadrugama ili za tu svrhu osnovanim državnim preduzećima treba poveriti raspodelu ribe, izradu transportnih sredstava, ribarnica i t. d. Njima treba staviti u zadatak da ribu učine narodnom hranom, smanjujući s jedne strane visoke cene nedostupne širokim slojevima naroda, i osiguravajući brzim i jeftinim prevozom kvalitet ribe.

Da li je to moguće ostvariti u najskorije vreme?

Svakako je težak zadatak pošto današnjoj narodnoj vlasti u Makedoniji nedostaju bilo kakvi podaci i iskustva u tom pravcu. Do oslobođenja za vreme nenarodnih režima, veliko-bugarskog i veliko-srpskog šovinizma u Makedoniji se nije radilo nego samo grabilo. Treba sve iznova otpočeti. Ali uslova ima i oni se mogu ostvariti. Makedonski ribar može bolje živeti, makedonski narod može jesti više ribe, makedonska jezera i reke mogu dati više ribe. Evo šta kaže statistika:

Ulov šarana na Dojranskom jezeru u:

1937. g. bio je 40.437 kg

1939. g. bio je 48.723 kg

1943. g. bio je 54.000 kg

Pošto nedostaju bilo kakva ispitivanja u tom pravcu, zadržati ćemo se samo na iznesenom fakti, koji jasno pokazuje da ima izvesno povećanje produkcije. Zašto i odakle to dolazi svakako bi bilo od koristi da se zna, ali